

Steigen kommune

Beredskapsplan for psykososialt kriseteam

21.02.2018

INNHold

FORORD	3
1 INNLEDNING	3
1.1 Formål	3
2. KONTAKTPERSONER I PSYKOSOSIALT KRISETEAM	4
2.1 Varslingsrutiner til teamet	4
2.2 Varsling fra teamet	5
3. OPPRETTELSE AV STØTTESENTER VED BEHOV	5
3.1 Opprettelse av støttesenter	5
4. FAGLIGE DEFINISJONER OG BEGREPSAVKLARINGER	5
4.1 Hva er psykososial hjelp etter kriser og katastrofer?	5
4.2 Krise	5
4.3 Katastrofe	5
4.4 Tidlig kriseintervensjon	6
4.5 Hvor lenge ytes hjelpen	6
4.6 Utvidet psykososial beredskap	6
5. RUTINER FOR OPPFØLGING I AKUTTFASEN VED KRISER	6
6. DEBRIEFING	7

FORORD

Plan for psykososial støtte i kriser er en del av Steigen kommunes samlede planverk for beredskap/krisehåndtering ¹, og kan ses på som en instruks for *psykososialt kriseteam*. Plan for psykososial støtte er en del av beredskapen innenfor helse- og sosialtjenestene, som er hjemlet i Lov om helsemessig og sosial beredskap av 1. juli 2001. Loven har som formål å verne befolkningens liv og helse ved å bidra til at nødvendig helsehjelp og sosiale tjenester kan tilbys befolkningen under krig og ved kriser og katastrofer i fredstid.

Ved større katastrofer og kriser følges de instruksjoner som ligger i **Plan for den kommunale kriseledelsen i Steigen kommune**. mhp. opprettelse av beredskapssenter og informasjon utad (presse, media, publikum). **Ansvar:** Ordfører og kommunalleder.

Det er viktig at Steigen kommune sin beredskapsplan knyttet til psykososialt kriseteam er oversiktlig og lett tilgjengelig for kommunens beredskapsledelse, brannvesen, politi, legesenter, legevakt, skole, barnehage, med flere.

Planen er bygget opp slik at navn på medlemmer i kriseteamet, varslingsrutiner, m.m. kommer først. Deretter følger i avsnittene 4 – 6 en mer faglig tilnærming/begrepsavklaring om psykososial hjelp etter kriser og katastrofer, samt rutiner for oppfølging i akuttfasen, m.m.

1 INNLEDNING

1.1 Formål

Plan for psykososial støtte har som formål å gjøre Steigen kommunes innbyggere mindre sårbar overfor følgene av akutte kriser, samt redusere konsekvensene for den enkelte som blir involvert i en kritisk situasjon.

Det psykososiale kriseteamet i Steigen kommune består av representanter fra familiesenteret, omsorgstjenesten, NAV, legetjenesten, politi og kirkekontor. Teamet er organisert fra Steigentunet/ familiesenteret og ledes av *leder psykisk helse*.

Steigen kommune sitt kriseteam kan tre i funksjon i følgende krisesituasjoner:

- Uventet dødsfall som fører til krise
- Forsvinning som fører til krise
- Andre ulykker og hendelser som fører til krise

Psykososialt kriseteam tar kontakt med aktuelle familier/ personer i krise når en får melding om ulykker, kriser eller akutte situasjoner. Teamet kan få melding fra brannvesen, legevakt, skole, barnehage, prest, politi eller pårørende.

Mange som blir involvert i akutte kriser har imidlertid et eget nettverk som de velger å bruke. *Det er i utgangspunktet den enkeltes opplevelse av situasjonen som avgjør om det er en krise.*

¹ Steigen kommunes planverk for beredskap/krisehåndtering består av *Plan for kriseledelsen i Steigen kommune*, *Plan for helsemessig og sosial beredskap i Steigen kommune* og *Smittevernplan for Steigen kommune*, i tillegg til beredskapsplaner for div. tekniske anlegg (vann, avløp, etc.)

Teamet har ingen ordinær bakvaktfunksjon, men rykker ut/trer i funksjon ved behov, jfr. Beskrivelse av varslingsrutiner i punkt 2.2.

2. KONTAKTPERSONER I PSYKOSOSIALT KRISETEAM

Psykososialt kriseteam i Steigen består av følgende personer/stillinger/funksjoner:

Ledergruppe for psykososialt kriseteam:

Stilling	Navn	Tlf. arbeid		
Leder psykisk helse (leder)	Marit Vardehaug	95090184		
Helsesøster (nestleder)	Pia Olsen	92840316		
Kommuneoverlege	Einar Stødle	40634351		
Øvrige medlemmer i psykososialt kriseteamet:				
Se egen liste kontaktinformasjon, vedlegg. (Revideres jevnlig)				
Helse- og omsorgsleder				
Barnevernsleder				
NAV - leder				
Prest ²				
Lensmann				
Leder familiesenter				
Leder sykehjem og omsorgsboliger				
Leder hjemmetjenesten				
Vararepresentanter				

Kontakttelefon etter kontortid og i helga er legevaktsentralen: 116 117

Dersom det blir endringer i stillingene skal **leder** sørge for at navn/kontaktopplysninger på de som sitter i kriseteamet endres/oppdateres .

2.1 Varslingsrutiner til ledergruppen

- Ledergruppen varsler overordnede og vurderer hvilke andre medlemmer i teamet som skal varsles.
- Melding/henvendelser kan komme fra ulike instanser som lensmann, vakthavende lege, prest, skoler/barnehager, arbeidsgiver, sykehus, pårørende eller andre.
- Ved forfall fra flere av teammedlemmene har ledergruppa fullmakt til peke ut vikarer.

² Dersom det uttrykkes ønske om sjelesørger/bistand fra andre enn kirken (for eksempel Humanetisk forbund eller andre religioner), bør man tilstrebe og få dette til.

2.2 Varsling fra ledergruppen

Den fra ledergruppa som mottar henvendelse om behov for psykososial bistand vurderer om dette er en sak som teamet skal følge opp. Ut fra sakens natur vurderer den som mottar meldingen hvorvidt en skal drøfte saken med ett annet medlem av ledergruppa. Dersom det skal ytes bistand skal en som hovedregel være to personer som rykker ut. Hvis en vurderer at psykososialt kriseteam ikke skal settes i verk, skal dette dokumenteres og videreformidles.

Leder av teamet har ansvar for at det skrives referat fra møter og en kort rapport fra de hendelser der kriseteamet er involvert. Rapport bør inneholde omfang av ulykke/hendelse, antall rammede personer og på de rammede. Rapporten skal inneholde avtaler om evt. videre oppfølging.

2.3 Mediekontakt

Ofte vil det være et stort trykk fra media ved kriser hvor psykososialt kriseteam blir involvert. En god regel er at kriseteamet *ikke* skal uttale seg til media, med unntak av lensmannen som ofte vil ha en sentral rolle ved større ulykker og katastrofer. Det er ordfører og/eller rådmann som uttaler seg *på kommunens vegne*.

3. OPPRETTELSE AV STØTTESENTER VED BEHOV

3.1 Opprettelse av støttesenter

I enkelte tilfeller kan man vurdere å opprette et støttesenter for pårørende, skadde og andre. Familiesenteret på Steigentunet vil være et naturlig støttesenter i mange situasjoner.

4. FAGLIGE DEFINISJONER OG BEGREPSAVKLARINGER

4.1 Hva er psykososial hjelp etter kriser og katastrofer?

Psykososial hjelp inkluderer en helhetlig og behovrelatert hjelp til mennesker etter en akutt oppstått krisesituasjon. Hjelpen har ulikt fokus avhengig av hendelsens art, men kan innebære både fokus på individ-, familie-, gruppe- og samfunnsnivå. Hjelpen bør ha som hovedmål å hjelpe kriserammede hurtigst mulig til å gjenoppta sine livsfunksjoner. Dette innebærer at en viktig del av hjelpen være en faglig støtte til de rammede, samt bistå i mobilisering av sosial nettverksstøtte.

4.2 Krise

Vanligvis brukes begrepet kriser om dramatiske og traumatiserende hendelser som i hovedsak skjer med få mennesker direkte involvert av gangen. Dette kan være plutselige barnedødsfall, selvmord, ulike typer ulykker med dødsfall, voldtekter, eller ran.

4.3 Katastrofe

Med katastrofer menes dramatiske og traumatiserende hendelser, der mange personer er involvert samtidig.

4.4 Tidlig kriseintervensjon

Det tilstrebes at de som er rammet av krisen får kontakt med teamet innen 48 timer, og senest første virkedag. Dersom krisen inntreffer innenfor ordinær arbeidstid skal de kriserammede så snart som mulig få tilbakemelding på når teamet kommer.

4.5 Hvor lenge ytes hjelpen

Teamet yter hjelp i akuttfasen. *Det tilstrebes at det henvises til det ordinære hjelpetilbudet så snart som mulig, og senest innen 7 dager.* Ved behov for videre oppfølging vil teamet formidle kontakt.

4.6 Utvidet psykososial beredskap

Ved katastrofer og større kriser vil kommunens beredskapsledelse/kriseledelse tre i funksjon. Psykososialt kriseteam rapporterer og samarbeider da tett med beredskapsledelsen. Dersom politi/lensmann er til stede skal teamet rette seg etter den fra politiet som har kommando. I noen tilfeller vil det være behov for høyere kompetanse enn det kriseteamet selv besitter. Det kan da være behov for å kontakte aktuelle eksterne fagfolk eller fagmiljøer.

5. RUTINER FOR OPPFØLGING I AKUTTFASEN VED KRISER

Målsetting:

Målsetting i akuttfasen er å avklare, og om mulig dempe krisesituasjonen sammen med de kriserammede. Dette gjøres ved å redusere stress, og reetablere en slags orden og struktur, slik at individ, familie, evt. lokalsamfunnet på sikt skal gjenvinne og gjenoppta tidligere funksjoner.

Virkemidler:

Målsettingen oppnås gjennom informasjon, ritualer, rådgivning, mobilisering av sosial nettverksstøtte, og eventuelt (organisering av) praktisk hjelp.

a) Koordinering og ansvarsfordeling

- Den som leder oppdraget sørger for at familien blir fulgt opp. Utpeker koordinator.
- Den/de som leder oppdraget skal ha kompetanse og erfaring i å håndtere kriser.

b) Arbeidsform

- Hjelpen ytes i nærmiljøet til den enkelte
- Hjelpen kan gis som enkeltstående konsultasjon, gruppeveiledning og/eller koordinering overfor øvrig hjelpeapparat.

c) Tiltak:

- Mobilisering av familie og sosialt nettverk. Teamet stiller seg positiv til å ta den første kontakten og eventuelt veilede der det er behov for det. Husk å informere skole og arbeidsplass.
- Snakk om hendelsen med de berørte, på dere premisser. Viktig at de som yter hjelpen har satt seg grundig inn i det som har skjedd.
- Informasjon - muntlig og skriftlig formidling. Informasjonen kan inneholde følgende:
 - Normale sorg- og krisereaksjoner.
 - Reaksjonsforskjeller (barn/unge versus voksne, menn versus kvinner).
 - Mindreårige pårørendes behov (bl.a. hvordan de kan inkluderes).
 - Forventede reaksjoner fra sosiale omgivelser.
 - Berørtes tanker om sin egen situasjon, funksjon, og mål på egen tilpasning, og

- hva de selv tenker/ønsker om hvordan dette kan forbedres.
- Steder hvor en kan å søke hjelp.
- Dersom de kriserammede skal identifisere en avdød kan teamet tilby hjelp ved forberedelse i forkant og ivaretagelse i etterkant. Dersom det er ønskelig kan medlemmer av teamet være med som støtteperson(er).
- Fysisk ivaretagelse av berørte hvor det er aktuelt, eks. mat, søvn, skjerming.
- Hjelp de rammede med å få time hos legevakt/ fastlege ved behov for medisinsk hjelp og/eller sykemelding.
- Støttesamtale om den aktuelle hendelsen.
- Aktiver nettverket og/eller hjelp dem å få kontakt med andre aktuelle kommunale instanser som yter slik bistand.
- De fra teamet som yter krisehjelp skal ha tilbud om samtale og oppfølging fra leder av teamet og/eller bedriftshelsetjenesten første virkedag etter krisen.

d) Tidsrammer og overføring til videre oppfølging

- Oppfølgingen fra teamet gis i inntil 7 dager.
- Ved behov for oppfølging ut over dette gjøres av det ordinære hjelpeapparatet. Teamet avslutter ikke oppfølgingen før de kriserammede da har knyttet kontakt med det ordinære hjelpeapparatet.

e) Informasjon utad

- Psykososialt kriseteam skal ikke uttale seg til presse eller media om det som har hendt. Dette er politiets eller evt. ordføreren i kommunen sitt ansvar, jfr. punkt 2.3 over.

6. DEBRIEFING

- Rådmann har i samarbeid med fagkoordinator ansvar for å kalle inn de berørte i hjelpeapparatet til debriefing/evaluering av krisearbeidet. Dette skal skje i løpet av 4 uker.
- Det er minst like viktig at medlemmene får utløp og støtte for egne følelser, som for teknisk gjennomførte prosedyrer. Alle må få snakke om hvordan den enkelte har opplevd situasjonen.
- Teamet kan delta i etterarbeid / debriefing sammen med andre involverte ved behov, for eksempel lærere, helsepersonell osv.
- Bedriftshelsetjenesten, HEMIS

